

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/kultura/22549,Bohater-nie-bierze-sie-znikad-Zanim-Henryk-Slawik-ratowal-Zydow-w-czasie-wojny.html>

Instytutu Krzyża i Medalu Niepodległości
Warszawa, Al. Ujazdowskie 1.

KWESTIONARIUSZ
do otrzymania dyplomu i legitymacji.

Wysłany dyplom wraz z odznaczeniem i legitymacją po otrzymaniu
tego wypełnionego własnoręcznie i czytelnie kwestionariusza.

25/13718

Nazwisko S ł a w i k pseud. /

O ile zamężna – nazwisko rodowe /

Imię Henryk

Zawód dziennikarz

Data urodzenia (dzień, miesiąc, rok) 15.VII.1894r.

Imiona rodziców Jan i Weronika

Nazwisko rodowe matki Sobocikówna

Miejsce urodzenia: Szeroka

38 r.

Źródło: CAW

ARTYKUŁ

Bohater nie bierze się znikąd. Zanim Henryk Sławik ratował Żydów w czasie wojny

OKRES HISTORYCZNY

(1918-1922) Odrodzenie Niepodległej (1922-1939) II Rzeczpospolita

Autor: TOMASZ KURPIERZ 03.02.2020

Henryk Sławik, jeden z największych Sprawiedliwych wśród Narodów Świata, skazany był na zapomnienie – na tyle skutecznie, że jego nazwisko jeszcze kilka lat temu niewiele mówiło nawet na Górnym Śląsku, regionie, w którym żył

i pracował przez cały okres międzywojenny.

Bohater trzech narodów – polskiego, żydowskiego i węgierskiego, w czasie II wojny światowej wraz z kilkudziesięcioma tysiącami polskich uchodźców znalazł się na Węgrzech. Tam stanął na czele Komitetu Obywatelskiego do Spraw Opieki nad Polskimi Uchodźcami i razem z Józsefem Antallem, wyższym urzędnikiem węgierskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznej uratował tysiące osób, w tym wielu polskich Żydów.

Powstaniec

W 1939 r. Sławik był już doświadczonym działaczem społecznym i politycznym związanym od wczesnej młodości z Polską Partią Socjalistyczną. Od 1918 r. aktywnie walczył o przyłączenie Górnego Śląska do Polski. W czasie pierwszego powstania śląskiego walczył na terenie powiatu pszczyńskiego. Potem m.in. organizował oddziały i dostarczał broń na teren powiatu kozielskiego (z tego powodu bojówki niemieckie dwukrotnie urządziły na niego napady).

Biurowy formularz z 1938 roku, który służył do nadania odznaczenia. Zawiera on dane osobiste Henryka Sławika, jego wykształcenie i historię polityczną. Formularz jest wypełniony i zawiera kilka pieczęci oraz podpis.

Biurowy Komitet Krzyża i Medalu Niepodległości
Wzrost: 180 cm

KWESTIONARIUSZ
dla otrzymania dyplomu i legitymacji

Biurowy Komitet uprasza o wypełnienie i legitymacji po otrzymaniu od odznaczanego wypełnionego w tym celu i wypełnienie kwestionariusza.

Leg. Nr. **34187-57348** Nazwisko: **S Ł A W I K** przed: _____

O ile staniesz – narodowo rodurowe _____
Imię: **Henryk**
Zawód: **dziennikarz**
Data urodzenia (dzień, miesiąc, rok): **15.VII.1894r.**
Imiona rodziców: **Jan i Helena**
Nazwisko rodziców matki: **Sobocińska**
Miejscowość urodzenia: **Ozarków**
Miejsce: _____
Wzrost: _____
Cechy: **Ozarków**
Powiat: **pszczyński**
Województwo: **śląskie**

Data wpłynięcia na odznaczenie: **12.IX.1938** 1938 r.
Data wpłynięcia na legitymację: **12.IX.1938** 1938 r.

Podkreślone polskie odznaczenia: **śląskie** (niezależnie od klasy i klasy krzyża) 61

Jako otrzymał odznaczenie: **Niepodległości**
Wzrost Niepodległości
Medal Niepodległości

Data Zarządzenia Prezydenta R. P. umieszczenia na zaszczytnym: **27. czerwiec 1938r.**
Dodatkowy adres obywatela (imię, ulica, wieś, gmina, powiat, województwo, poczta, telefon, adres) **ul. S.**

Wypełnia: **11/11** na odznaczenie uprawnione do Kł. P. R. O. Podpis występującego kandydata: **Henryk Sławik**
Data: **12.IX.1938** Data: **12.IX.1938** 1938 r.
Data: **12.IX.1938** Data: **12.IX.1938** 1938 r.
Odznaczenie uprawnione do: **34187-57348** r.
Legitymację uprawnione do: **34187-57348** r.

K a t o w i c e dnia **25. września** 1938 r.
Nipodległości

Kwestionariusz Henryka Sławika do odznaczenia Krzyżem Niepodległości (CAW)

Henryk Sławik

Tam też, w sierpniu 1920 r., w czasie II powstania śląskiego uczestniczył w akcjach zbrojnych. Po zakończeniu walk aktywnie zaangażował się w kampanię przed plebiscytem mającym zadecydować o przynależności państwowej regionu. W czasie III powstania śląskiego Sławik wziął udział w mobilizacji pułku rybnickiego. Następnie powołany został z polecenia Okręgowego Komitetu Robotniczego PPS w Katowicach do pracy w Wydziale Wykonawczym Naczelnej Władzy Powstańczej, gdzie pełnił funkcję łącznika prasowego na obszarze objętym działaniami zbrojnymi.

Redaktor

Nominacja ta nie była przypadkowa, ponieważ Sławik już od niemal roku był współpracownikiem socjalistycznej „Gazety Robotniczej”. Szybko dostrzeżono jego talent i już dwa lata później został mianowany redaktorem odpowiedzialnym pisma, czyli odpowiadał przed sądami za to, co pojawiało się na łamach pisma i w razie przegranych procesów płacił w imieniu redakcji grzywny lub szedł do aresztu. Miał dużo pracy, ponieważ dziennikarze socjalistyczni w bezkompromisowy sposób bronili robotników, co skutkowało między innymi tym, że Sławik jako redaktor odpowiedzialny już w 1926 r. doczekał się pięćdziesiątego procesu sądowego.

Sławik jako redaktor odpowiedzialny już w 1926 r. doczekał się pięćdziesiątego procesu

sądowego

Młody dziennikarz sam potrafił nadrobić braki w wykształceniu (był samoukiem, skończył jedynie szkołę ludową), zdawał sobie jednak sprawę, że dla tysięcy górnośląskich robotników edukacja poza poziomem najbardziej podstawowym pozostawała niemal całkowicie niedostępna. Stąd też, obok pracy w gazecie, skupił się też na działalności oświatowej i kulturalnej wśród młodych górników, hutników i innych pracowników fizycznych. Pod koniec 1922 r. został prezesem górnośląskiego Zarządu Związku Młodzieży Robotniczej „Siła”, a w 1926 r. członkiem kierownictwa powołanego wówczas w Warszawie Związku Robotniczych Stowarzyszeń Sportowych. W lipcu następnego roku był kierownikiem drużyn „Siły” na II Olimpiadzie Robotniczej w Pradze.

**Informacja prasowa o wyroku
sądowym dla Henryka Sławika**

Fot. Biblioteka Śląska

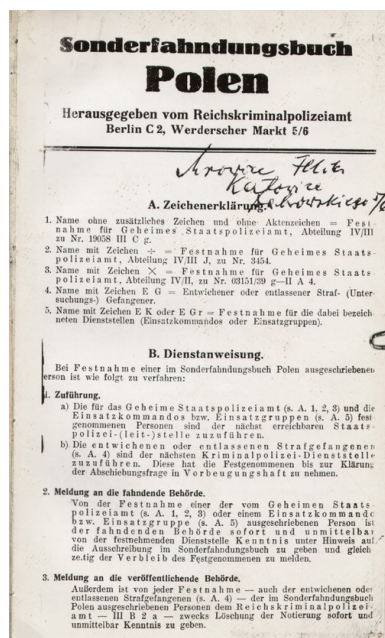
Polityk

Przełomowy w życiu Henryka okazał się rok 1928. Po przewrocie majowym w górnośląskiej PPS zarysował się podział na grupę propiłsudczykowską oraz najpierw dość neutralną, a z biegiem czasu coraz bardziej antysanacyjną frakcję, której jednym z liderów był właśnie redaktor odpowiedzialny „Gazety Robotniczej”. Po kilkunastu miesiącach narastania partyjnych antagonizmów, w pierwszej połowie 1928 r. doszło do rozłamu. Józef Biniszkiwicz, dotychczasowy lider regionalnej PPS skupił wokół siebie ludzi popierających Piłsudskiego i powołał odrębną Śląską Partię Socjalistyczną. Sławik pozostał w grupie opozycyjnej wobec rządów pomajowych, co zgadzało się z linią polityczną całej PPS i mianowany został przez krajowe kierownictwo partii redaktorem naczelnym „Gazety Robotniczej”. Funkcję tę pełnił aż do wybuchu wojny. Od 1928 r. zasiadał też nieprzerwanie we władzach regionalnych PPS (potem także w Radzie Naczelnej PPS). Był również radnym Katowic, członkiem Śląskiej Rady Wojewódzkiej, działał w wielu organizacjach i komitetach zajmujących się

opieką nad najuboższymi.

...znalazł się na przygotowanej przez Urząd
Kryminalny Policji Rzeszy
Sonderfahndungsbuch Polen, czyli Specjalnej
Księdze Gończej dla Polski

Na początku września 1939 r. musiał opuścić Górny Śląsk. Za zaangażowanie w pracę społeczną i polityczną nie mógł liczyć, z czego sobie zdawał sprawę, na litość hitlerowskiego aparatu represji. I rzeczywiście – znalazł się na przygotowanej przez Urząd Kryminalny Policji Rzeszy *Sonderfahndungsbuch Polen*, czyli Specjalnej Księdze Gończej dla Polski, zawierającej listę osób, które ze względu na swą działalność lub postawę miały być zatrzymane natychmiast po wkroczeniu hitlerowców. 21 września 1939 r. Sławik przekroczył, jak się okazało, już na zawsze, polsko-węgierską granicę. Przybywał nad Dunaj jako doświadczony działacz i dziennikarz, który ponad dwie dekady z dużym zaangażowaniem i pożytkiem pracował dla górnośląskiej społeczności.

**Specjalna Księga Goncza dla
Polski Sonderfahndungsbuch
Polen ze zbiorów (IPN Katowice)**

Skrynecki Stanislaus 23.12.12. 95 Włocławek E G
 Skrynska Bronisława 16.1.02 Głogów E G
 Skrzyperak Heinrich 22.0.08 Ostrowo E G
 Skrzypek Alfred Königsbütte ul. Padoleska 20 III J Gestapa Berlin
 Skrzypek Władysław Góralbütte III J Gestapa Berlin
 Skrzyplinski (Skryplinski) Wacław (Walter) Arb. 27.9.05 Bromberg
 Skrzypletz Stefan Chorow Maciejakowice III J Gestapa Berlin
 Skrzyperak Edmund 13.10.04 Swarzewitz Danzig
 Skrzyperak Leon 3.4.04 Siedlice E G
 Skrzyperak Stanislaus 8.1.09 Gersche E G
 Skrzyperak Waldislaus Art. 6.8.82 Czarnikau Danzig
 Skrzyperak Piawron Bula III J Gestapa Berlin
 Skrzypiec Jakob Farnowitz Legionow 41 III J Gestapa Berlin
 Skulinowski Bernhard Heiz 25.2.10 Arthurshof
 Skutski Michael 15.7.09 Lemberg Heh
 Skupski Johann Kellner 23.8.89 Thomsdorf Zoppot Pommersee Str. 16
 Skutella Konrad Kim 25.1.04 Tharobütte
 Skwara Josef 13.3.04 Orlamowice E G
 Skwierawski Johann Danzig Breibindengasse 14
 Skwierawski Nazimierz Danzig Brühnkengasse 14
 Slahon Franz Chudau
 Słobczyński Sigmund 6.7.02 Lublin E G
 Sławak Alfons KriaBea 89 III C z Gestapa Berlin
 Słamina August Gasse Leska III J Gestapa Berlin
 Słamina Johann Leska Rynek 15 III J Gestapa Berlin
 Sława Franz Buch 21.8.04 Białystok
 Sławeck Synowit Arb. 11.6.10 Olesk E G
 Sławik Henry Redakt. Kattowitz Jana 1 MJ Nr 8
 Sławik Henryk Schreffl 4 Robotnica Kattowitz Sw. Jana 1 III J Gestapa Berlin
 Sławinski Karl 25.10.03 Minsk
 Sławinski Wiktor Kattowitz III J Gestapa Berlin
 Słedzak Martin 27.1.14 E. K. II III Bromberg
 Słedziński Kawer 7.12.94 Karmia E G
 Słedziński Johann 19.10.14 Schroda E G
 Słedziński Josef 10.7.00 Mogilno E G
 Sława Roman 21.12.04 Sosnowice E G
 Sławinski Bronow III J Gestapa Berlin
 Słobaski Ferdinani Dir. E. Gr. IV Warschau
 Słoki SKI Henryk 21.2.86 Gnesen Preuss
 Słowinski Peter 7.1.03 Warschau E G
 Słowinski Stanislaus 2.7.3.09 Radom E G
 Słowinski Stefan 21.2.26 Gnesen Danzig
 Słowka Jakob 21.10.08 Radzyn E G
 Słowka Johann Pfarrer 31.1.87 Chwałowice E. K. Rybnik
 Słowka Prokop 28.2.89 Chwałowice E G
 Słowkowski Jan (Johann) Redner 60 J Janowitz
 Słowowski Henryk 15.7.08 Radziejów
 Słobecki Josef 15.8.08 Bolaszow E G
 Słodkowski Stanisław 14.11 III C z Gestapa Berlin
 Słodkowski Zdzisław Miska E. Gr. IV Warschau
 Słomski Alfons 21.5.08 Karlin Danzig
 Słomkowski Władisław Arb. 13.3.04 Lipsa E G
 Słozak Paul Polica Königsbütte III J Gestapa Berlin
 Słopa F. K. 16 III Bromberg
 Słowarek Franz Kantor Dirschau
 Słota August Arb. 26.8.88 Chropaczow
 Słowik Władysław E. K. Lublin
 Słowinski Alfons 21.5.08 Karlin
 Słowiski Felix Maler E. K. 16 Bromberg
 Słowak Rudolf Kilmoresien III J Gestapa Berlin
 Słobik Stanisław E. K. 2 III Lódź
 Słupski Ignacy 1.2.04 Dobrowka E. K. 16 Graudenz

**Specjalna Księga Gocza dla
 Polski Sonderfahndungsbuch
 Polen (IPN Katowice)**

COFNIJ SIĘ